

Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas tautodaile

Kristina Stankevičienė

Lektorė socialinių mokslų (edukologijos) daktarė
Vilniaus pedagoginio universiteto
Ikimokyklinės pedagogikos katedra
Studentų g. 39, LT-2004 Vilnius
Tel.: (85) 270 44 51; 275 91 71

Straipsnyje atskleidžiamas ketverių–šešerių metų vaikų kūrybiškumo ugdymo tautodaile poveikis tautodailinės patirties kaitai, turtinti jų pasaulėjautą prieinamomis kultūros vertybėmis, rasti tautinio savitumo pajautos pradmenims, brandinti vaikus mokyklai. Remiamasi 1996–2000 m. atliktais teoriniais ir empiriniais ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymo tautodaile tyrimais.

Problema ir jos aktualumas. Tautodailė – ilgaamžis kūrybinis tautos palikimas, gražiausia mūsų tautiečių meninių gebėjimų liudytoja. Jaunoji karta, deja, labiau domisi liberaliojo postmodernizmo masine kultūra nei savo kultūros paveldu. Ne vienam jaunam žmogui brandžiausi tautodailininkų kūriniai atrodo senamadiški. Todėl iš kartos į kartą perduodamos materialinės ir dvasinės tautos vertybės turi būti nuolat atnaujinamos, pritaikomos prie šiandienio gyvenimo būdo (A. Vyšniauskaitė, 1999). 1991 m. Lietuvos kultūros kongrese buvo teigiama, kad jau darželyje tautodaile reikia pradėti formuoti vaiko estetinį skonį, jo pasaulėjautą (A. Počiul-paitė, 1991). Daugelis ikimokyklinio ugdymo pedagogų išvelgia tautodailės ugdomąją vertę, vis labiau šiuo menu praturtina vaikų pasaulį (K. Stankevičienė, 2001).

Nuo vaikystės turime žadinti gerąsias žmogaus savybes ir skatinti kurti grožį. Sakoma, kad „vaiko siela minta ir auga įspūdžiais, patir-

tais šeimoje“ [1], darančiais didžiulę įtaką tolesniam žmogaus gyvenimui. Juk garsieji skulptoriai – P. Rimša, J. Zikaras, J. Mikėnas, V. Grybas, B. Pundzius ir kt. – vaikystėje ir ankstyvojoje jaunystėje augo tradicinės liaudies kūrybos ir meno aplinkoje (V. Rimkus, 1999). Matyt, neatsitiktinai, anot V. Rimkaus, dar vaikystėje prisiklausęs pasakų ir legendų skulptorius R. Antinis sukūrė skulptūrą „Eglė žalčių karalienė“. Dabartinei šeimai nėra būdinga liaudiškoji pedagogika, nuo mažumės vaiką supanti jauki, ornamentuotais buities daiktais sukurta esteti-nė namų aplinka. Vaikų darželiams reikia perimti dalį vienos iš primirštų šeimos funkcijų – perduoti iš kartos į kartą tautos kultūros tradicijas, būti dvasinių kultūros vertybių kūrėja ir saugotoja.

Svarbu nuo mažens ugdyti žmogaus kūrybišką santykį su kultūros vertybėmis, skatinti po-reikį nuolat ieškoti naujo ir kartu išlikti savimi. Amžių patvirtintą liaudies meno galią – ugdyti

jautrų, kūrybišką žmogų, duoti etninės kultūros sampratą (P. Galaunė, 1988; A. Maceina, 1991, ir kt.) – reikia panaudoti jau vaikystėje. Dabar jau moksliskai pagrįstas lietuvių liaudies meno poveikis pradinių klasių mokinių kūrybingumui (A. Prakurotienė, 2000), atskleisti ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymo tautodaile ypatumai (K. Stankevičienė, 2001). Vaikų darželių pedagogai, norėdami panaudoti plačias kūrybiškumo ugdymo tautodaile galimybes, turėtų mokėti pasirinkti vaikams priimtina tautodailės turinį, atrasti tinkamiausią tautodailinės patirties kaupimo ir kūrybiškumo ugdymo technologiją.

Tautodailės tinkamumą plėtoti kūrybiškumą lemia jos *prieinamumas ikimokyklinio amžiaus vaikams* (A. Gaižutis, 1988; G. Gučienė, 1958; N. Gribovskaja, 1988; R. V. Kalistru, 1989 ir kt.). Tautodailė atitinka vaikų pasaulėvaizdį realybės ir pasakiškumo susipynimu; vaizduotę – simbolių ir ženklų gausa bei fantastiškų paukščių ir augalų vaizdais; pažinimo ir vizualinės raiškos galimybes – formų paprastumu ir tobulumu, sumanymų aiškumu, technikų nesudėtingumu. Vaikai, kaip ir liaudies menininkai, kuria pagauti emocijų, intuityviai, paprastai, nuoširdžiai, taip, kaip supranta, tačiau savaip tobulai.

Remiantis menotyrinės literatūros šaltiniais galima išskirti tokius *kūrybiškumui skatinti palankius tautodailės bruožus*: unikalios stilizuotos ir realios meninės formos, vaizdų išraiškingumas; nesikartojantys puošybos variantai, raštų elementų gausa; drąsus spalvų ir linijų sprendimai, laisvas raštų ir vaizdų žaismas; subtilūs spalvų sąskambiai, ritmo ir simetrijos darnumas; raštų, formų, spalvų kaitaliojimas, pritaikymas, perkūrimas ir kita.

Taikant tautodailę vaikų ugdymui, sėkmingiau būtų galima spręsti aktualias *visuotinio priešmokyklinio ugdymo* problemas. Rengiantis rašymui mokykloje, tautodailės dekoravimo elementai, simboliai ir ženklai galėtų praturtinti

vaikų dailės „grafinių simbolių laikotarpį“ (pagal D. Wolf ir H. Gardner, 1980), paskatinti grafinę kūrybą. Schema ir simbolis, anot A. Gaižučio (1988, p. 97), patenkina vaikų poreikius, ir jie noriai naudoja schemas elementus skirtingiems dalykams išreikšti. Dekoravimo elementai gali tapti ne tik meninės raiškos priemone, bet ir būdu rengtis rašyti.

Pagrindinis šio straipsnio **tikslas** – atskleisti ketverių–šešerių metų vaikų tautodailinės patirties kaitos tendencijas ugdant jų kūrybiškumą tautodaile.

Tyrimo uždaviniai: 1) sukurti ketverių–šešerių metų vaikų kūrybiškumo ugdymo tautodaile modelį, 2) eksperimentiškai patikrinti jo poveikį vaikų tautodailinės patirties raidai; 3) atskleisti kai kuriuos vaikų tautinės savasties pajautos pradmenis, 4) išryškinti tautodailės įtaką vaikų rengimuisi rašyti.

Tyrimo metodai: a) pedagoginis eksperimentas, b) vizualinės kūrybinės užduotys, c) vaikų žodinė apklausa, d) vizualinė ir verbalinė kontentinė analizė, e) pokalbiai apie paveikslėlius, f) nuolatinis kriterinis stebėjimas, g) pedagogių laisvų užrašų analizė, h) matematinės statistikos metodai.

Vaikų kūrybiškumo ugdymo turtinant tautodailinę patirtį projektavimas ir organizavimas

Projektuojant *ketverių–šešerių metų vaikų kūrybiškumo ugdymą tautodaile*, buvo sukurtas modelis, kurio esmę sudaro: bendrųjų vaikų ugdymo programų praturtinimas tautodaile; tikslingai atrinkto vaikams prieinamo tautodailės turinio ir šiuolaikinės kūrybiškumą skatinančios technologijos sintezė; vaikų įtraukimas į tautodailinę patirtį plečiančias veiksmas (vizualinę kūrybą, komunikaciją ir verbalinę kūrybinę raišką, kūrybinius žaidimus, pažinimą tyrinėjant ir tautodaile artimą veiksmą). Modelyje siūlomi *tiesioginį sąlytį su tautodailės vertybė-*

mis ir kūrybinį eksperimentavimą skatinantys būdai – tautodailės kūrinių žiūrėjimas ir tautodailininkų kūrybos vyksmo stebėjimas, vaizduotės žaismas kūrybinėje veikloje, aktyvus su tautodaile susijusių vizualinių kūrybinių užduočių išbandymas, probleminiai pokalbiai, dalijimasis patirtimi ir kita.

1997–1998 m. organizuotas *konstatuojamasis tyrimas*, kuriame dalyvavo 430 įvairias ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų. Jo tikslas – išsiaiškinti ketverių–šešerių metų vaikų tautodailinės patirties kaupimo ypatumus ir kūrybiškumo lygį. Identifikuoti tautodailės poveikį vaikų vizualinei kūrybai vaikų piešniuose buvo atrasti bendrieji prigimtiniai (pagal R. Kellogg, 1969) ir etninio konteksto nulėmti meninės raiškos elementai.

1998–1999 m. organizuotas *ugdomas eksperimentas*, skirtas empiriškai įvertinti kūrybiškumo ugdymo tautodaile modelio poveikį ketverių–šešerių metų vaikų kūrybiškumo ir tautodailinės patirties pokyčiams. Jame dalyvavo 120 vaikų iš Vilniaus ir Kauno vaikų darželių: 60 – eksperimentinės ir 60 – kontrolinės grupės vaikų. Kūrybiškumo ir tautodailinės patirties pokyčiams įvertinti buvo atlikti du diagnostiniai pjūviai (1 ir 2 DP). Tautodailinei patirčiai identifikuoti taikyti tokie kriterijai: *įvardytų tautodailės technikų žadinamos vaikų asociacijos; supratimas apie tautodailės dirbinių puošybą, paskirtį, naudojamus įrankius; lietuvių tautodailės savitumų pajauta; dailės darbelių dekoravimo elementų pokyčiai*.

Vaikų kūrybiškumo ugdymo tautodaile poveikis jų tautodailinės patirties raidai

Tyrimo rezultatai parodė, kad ketverių–šešerių metų vaikų kūrybiškumo ugdymo tautodaile modelis efektyviai keičia tautodailinę patirtį, praturtina pasaulėjautą vaikams prieinamomis meno vertybėmis, žadina tautinio savitumo pa-

jautą. Eksperimentinės (EG) ir kontrolinės (KG) grupės vaikų tautodailinės patirties tyrimo pirmojo diagnostinio pjūvio duomenys parodė, kad grupės homogeniškos ir atitinka konstatuojamojo tyrimo metu nustatytus ypatumus: vaikų tautodailinė patirtis yra gana skurdi ir nepalanki skatinti jų kūrybiškumą. Antrojo diagnostinio pjūvio duomenys po ugdomojo eksperimento atskleidė, kad kartu su ryškiais kūrybiškumo pokyčiais beveik dvigubai išsiplėtė eksperimentinės grupės vaikų tautodailinės patirties laukas.

Tautodailės technikų žadinamų vaikų asociacijų pokyčiai (žr. lentelę). Jei prieš eksperimentą atvirais problemiais klausimais įvardytos tautodailės technikos tik trečdaliui vaikų (EG – 29,0 proc., KG – 29,7 proc.) sužadino asociacijas su tautodailės dirbiniais ir jų dekoratyvine puošyba, tai po eksperimento duomenys gerokai pasikeitė – eksperimentinėje grupėje tokių asociacijų kilo daugiau nei pusei vaikų (58,7 proc.), o kontrolinėje grupėje – tik šiek tiek daugiau nei trečdaliui (36,3 proc.). Tautodaile praturtintoje programoje dalyvavę vaikai metų gale daug žinojo apie padarytus iš medžio (86,7 proc., buvo 43,2 proc.) bei pintus dirbinius (60,0 proc., buvo 38,3 proc.), įgijo anksčiau beveik neturėto supratimo apie audinius (63,3 proc.). Jie galėjo išvardyti ta pačia technika kuriamus dirbinius (rankšluostinę, medinį kryžių, statulėlę, lazda ir kt.), pradėjo aiškinti, kaip būtų galima juos išgražinti (išpjaustyti, išdrožinėti saulutes, dantukus, lankelius ir kt.), iš kokių medžiagų dirbiniai padaryti (iš žilvičio šakelių, šiaudelių, lininių siūlų).

Eksperimentinės grupės vaikų pasiūlymai, „ką būtų galima padaryti gražaus“, tapo artimi tautodailei, pvz.: *iš medžio galima išdrožinėti „statulėlę“; išausti – „rankšluostį“; išskutinėti – „margučius“; nupinti – „krepšelį, paukščiuką iš šiaudų“; iškarpyti – „staltiesėlę“ (vaikų kalba netaisyta)*. Šių vaikų pasakojimai apie savo piešinius perpinti dekoratyvinės puošybos, net

Lentelė. Tautodailės technikų žadinamų vaikų asociacijų pokyčiai (tyrimo duomenų vidurkiai)

Vaikų asociacijų sąsajos		Su tautodailės dirbiniais ir dekoratyvine puošyba		Su žaislais, buities ir kitais daiktais, iš dalies – su tautodaile		Kita	
Diagnostiniai pjūviai	Vaikų grupės	Vaikų sk. vidurkis	Proc. vidurkis	Vaikų sk. vidurkis	Proc. vidurkis	Vaikų sk. vidurkis	Proc. vidurkis
Prieš ugdomąjį eksperimentą (1 DP)	EG	17.4	29,0	18.2	30,3	24.4	40,7
	KG	17.8	29.7	16.6	27.7	25.6	42.6
Po ugdomojo eksperimento (2 DP)	EG	35.2	58,7	18.2	30,3	6.6	11,0
	KG	21.8	36,3	18.8	31,3	19.4	32,4

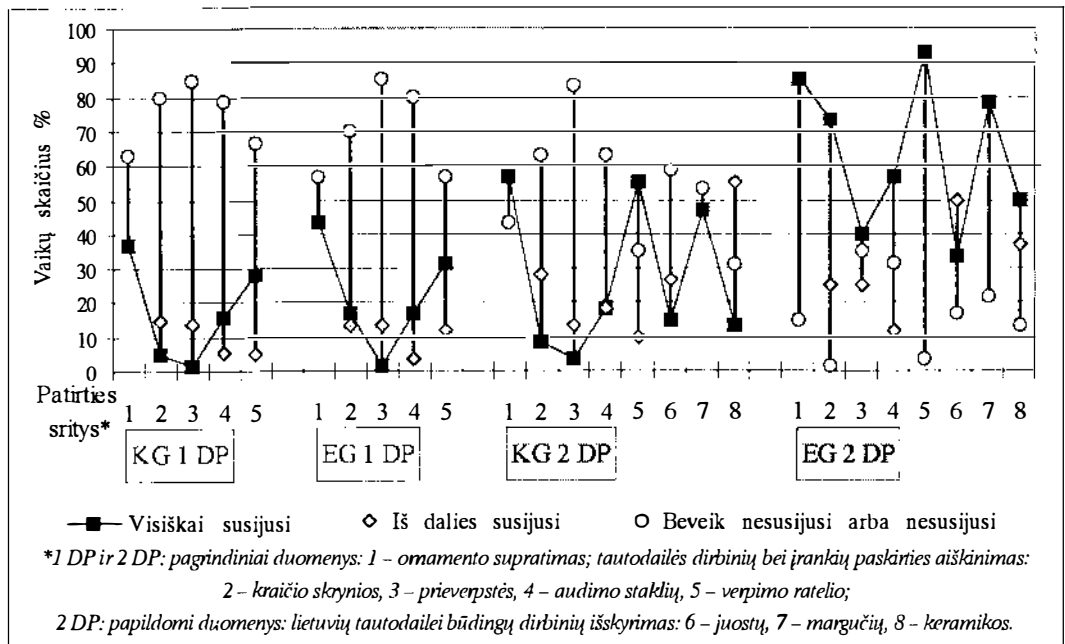
spalvų pasirinkimo aiškinimu ir siekiu kurti gėrį ir grožį, pavyzdžiui:

„Mano namelis padarytas iš medžio. Jo palangės išdrožinėtos bangelėmis, o viršuje abiejose pusėse išdrožinėjau arklivokus. Jie saugos namelį nuo žaibo. Duris išgrąžinau pagaliukais“. „Šią rankšluostinę pagražinau dantukais ir bangelėmis, o rankšluostį – natuliukais ir trikampaiais. Dabar aš irgi mačiau, kad kabina rankšluosčius, bet nelabai dažnai“ (kalba netaisyta).

Kontrolinės grupės vaikų pasiūlymai po metų bendrojo ugdymo išliko susiję su buitine

kasdiene patirtimi ir žaidimais, pvz.: išdrožti galima „kardą“, „meškerę“; nupinti – „virvę karvei“; iškarpyti – „medžiagas“, „gyvūnelius iš žumaliuko“, „iškirpti skyles“; išskutinėti – „morką“ (kalba netaisyta). Pateikti pavyzdžiai rodo, kad tautodailė ne tik suteikė patirties, pažadino įkvėpimą kurti, bet ir paskatino siekti gėrio bei grožio.

Vaikų patirtis, susijusi su tautodailės dirbinių puošyba, paskirtimi ir įrankiais. Šios patirties tyrimo duomenys pateikti paveiksle. Dauguma eksperimentinės grupės vaikų metų gale ne tik atpažino ornamentą, bet ir pradėjo jį

Pav. Vaikų patirtis, susijusi su tautodailės dirbinių puošyba, paskirtimi, įrankiais bei lietuvių tautodailės savitumu (EG, KG – 1, 2 DP)

aiškinti kaip pasikartojantį raštą bei puošybos elementą (85,0 proc.), siūlė ornamentavimui tinkamus daiktus (juostą, antklodę, baldus) bei piešinius. Ne vienas jų ornamentui suteikė esteti-
nę funkciją („kad galėtum pasigrožėti“, „kad
gražiau atrodytų“). Tuo tarpu kontrolinės gru-
pės vaikams ornamento samprata per metus
nedaug tetapo aiškesnė (56,7 proc.).

Ugdymas tautodaile labai išplėtė vaikų nuo-
voką apie įvairių tautodailės dirbinių tradicinę
paskirtį. Net 56,6 proc. daugiau eksperimentin-
nės grupės vaikų įgijo supratimo apie tradicinę
kraičio skrynios paskirtį, kontrolinės grupės to-
kių vaikų padaugėjo tik 3,3 proc. Tautodailei
reikalingų įrankių tradicinę paskirtį pradėjo aiš-
kinti taip pat gerokai daugiau eksperimentinės
nei kontrolinės grupės vaikų: apie audimo stak-
lių – 40,0 proc. EG ir tik 2,5 proc. KG vaikų
daugiau, apie verpimo ratelio – 61,6 proc. EG
ir tik 26,7 proc. KG vaikų daugiau (plačiau
tyrimo duomenys pateikti paveiksle).

Skirtumas tarp šių grupių vaikų tautodailin-
nės patirties prieš eksperimentą buvo statistiš-
kai nereikšmingas ($p > 0,05$), o po eksperimen-
to tapo labai ryškus ($p < 0,001$).

Kokybinė tyrimo duomenų analizė atsklei-
dė vaikų supratimo apie tautodailę išsamumą.
Eksperimentinės grupės vaikai pateikė daug
taiklių komentarų: *kraičio skrynina – sudėti „rank-
šluosčiams“, „siuvinėtiems daiktams“; staklės – jomis
galima išausti „juostas“, „lininius audinius“*. Nors
kontrolinės grupės vaikų patirtis ir praturtėjo,
kai kurie jų pateikė itin gražių paaiškinimų,
tačiau daugelis ir toliau komentavo jokio ryšio
su tradicija neturinčius dalykus: *kraičio skrynina
skirta dėti „maistą“, „indus“, „auksą“; staklės – „ga-
lėti pačiūžas“, „tai treniruoklis mankštintis“*. Tai
rodo, kad mūsų mažieji ugdytiniai „mintą“ vis-
kuo, kas juos supa ir jaudina. Ikimokyklinis
amžius – pats tinkamiausias perimti tradicijas,
ugdytis grožio ir kūrybos poreikį.

**Tautodailės poveikis tautinio savitumo pa-
jautos pradmenims rastis.** Matant sėkmingą

vaikų tautodailinės patirties didėjimą, buvo
pateikta gana nelengva jų amžiui užduotis: pa-
veikslėliuose atrinkti lietuvių audėjų audžiamas
juostas, lietuvių tautodailei būdingus kerami-
kos dirbinius, lietuvių tradiciškai marginamus
margučius. Duomenų analizė atskleidė gana ne-
tikėtą ikimokyklinio amžiaus vaikų *lietuvių tau-
todailės savitumų pajautą* (ornamento, spalvos,
formos). Nustebino, kad tokius dirbinius visiš-
kai nesunkiai, drąsiai atrinko beveik keturi penk-
tadaliai eksperimentinės grupės vaikų.

Nors margučius, išmargintus būdinga lietuvių
tradicine puošyba, atpažino 46,7 proc. kontro-
linės grupės vaikų (žr. pav.), tačiau tik 13,3 proc.
taikliai atrinko lietuvių tautodailei būdingus
keramikos dirbinius ir tik 15,0 proc. iš aštuonių
įvairių tautų juostų išskyrė visas tris lietu-
viškas. Vaikai natūraliai aiškino savo pasirinkimą:
kad juos yra matę, patys taip darę, jie gražūs.

Eksperimentinės grupės vaikai pasirinko
du tris kartus taikliau nei kontrolinės grupės:
margučius – 78,3 proc., keramikos dirbinius –
50,0 proc., juostas – 33,3 proc. (žr. pav.). Stebi-
na, kad motyvuodami pasirinkimą jie gebėjo
vaikiškai aiškinti raštų tradiciškumą ir estetiškumą:
teigė pasirinkę pagal pažįstamą ornamentą,
būdingas spalvas, būdingą formą, tradicinius
elementus, raštus, simbolius, pagal medžiagą,
iš kurios tautodailės dirbiniai padaryti. Tai
iliustruoja vaikų komentarai: juostas aškino pa-
sirinke, „kad ornamentas pasidaro kaip tulpė, ar-
kliukai“, „iš spalvų nusprendžiau pasirinkti“, „tokių
juostų būna Lietuvoj“ ir kt.; keramikos dirbinius
atpažinę „iš paukščio pėdelių“, „nes čia yra Gyvybės
medis“, „iš gražių formų“, „kad padaryta iš molio“ ir
kt.; margučius atrinkę, „kad margutyje nuejo pėdu-
tėmis viščiukas“, „kad šie margučiai už viską pasaulyje
gražiausi“, „kad pažįstami raštai“, „kad vašku pa-
daryta“ ir kt. (kalba netaisyta). Pastebėta, kad
vaikai kūrybiškai pritaikė tautodailinę patirtį,
netgi pradėjo ieškoti raštų motyvų atitikmenų
kituose dirbiniuose, juos gretinti ir pagal tai
aiškinti savo pasirinkimą. Vaikai tapo pastabes-
ni: atkreipdavo dėmesį į tautodailės dirbinius

pakelėse, sodybose, mugėse, muziejuose, jų ornamentinę bei spalvinę puošybą. Atsirado su mitologija susijusių idėjų raiška (apie Gyvybės medį, Saulę, Žaltį). Akivaizdu, kad tautodaile galima ugdyti jau ikimokyklinio amžiaus vaikų tautinio savitumo pajautos pradmenis.

Tautodailės įtaka vaikų rengimuisi rašyti.

Atlikus vaikų dailės darbų analizę paaiškėjo, kad tautodailė padarė didžiulę įtaką vaikų dekoratyvinei kūrybai, kartu ir rengimuisi rašyti. Piešdami jie naudojo nuo 10 iki 50 nepasikartojančių savosukurtų ar modifikuotų tautodailės raštų elementų. Iš jų kūrė kaskart vis sudėtingesnius įvairius junginius. Daugelis kontrolinės grupės vaikų savo kūryboje panaudojo tik 6–20 tokių elementų. Po metų šioje grupėje mažiau nei pusės vaikų (43,3 proc.) sukurtų derinių padaugėjo tik du kartus, o eksperimentinėje grupėje daugiau nei pusės vaikų (56,7 proc.) padaugėjo net keturis kartus. Jie gerėjosi dekoravimo elementais ir sukurtais raštais, jais „žaidė“ savo piešiniuose. Dažnai besimėgaudami įgytu nauju, jų vizualinei kūrybai tinkamu „instrumentu“, nejučiomis net perkraudavo savo piešinius. Ne tik mergaitės, bet ir berniukai stengėsi išgražinti kone kiekvieną dailės darbėlį.

Atsirado daug įvairių, raidžių rašymo elementams artimų dekoravimo elementų ir jų junginių: vingelių, lankelių, kilpučių, žalčiukų, apskritimų, brūkšnelių, kryželių, kripučių, dantukų ir kt. Pasidarė laisvesnės, įvairiomis kryptimis lenkiamos ir sukamos linijos. Vaikai pamėgo grafinį piešimą. Jų piešiniai tapo išraiškingi, dinamiški, juose gausu detalių. Vadinasi, iš tautodailės perimti ir pačių vaikų sukurti dekoravimo elementai tampa ne tik meninės raiškos priemone, bet ir rengimosi rašyti būdu.

Akivaizdu, kad tokia neįprastai ryški šio amžiaus vaikų tautodailinė patirtis teikė įkvėpimą kūrybai, stiprino interesą dekoratyvinei puošybai, žadino poreikį siekti gėrio ir grožio. Toks ugdymas žadino teigiamas emocijas, teikė

atradimų džiaugsmą. Galima teigti, kad vaikams patraukliais, kūrybiškais būdais sėkmingai galime praturtinti jų vaikišką pasaulį vaizdiniais apie tautodailę, ugdyti būsimus mūsų tautos tradicinių vertybių puoselėtojus ir kūrėjus.

Išvados

1. Tautodailės tinkamumą plėtoti vaikų kūrybiškumą lemia jos prieinamumas ikimokyklinio amžiaus vaikams ir kūrybiškumui skatinti palankūs bruožai. Tautodailė atitinka vaikų pasaulėvaizdį, vaizduotę, pažinimo ir vizualinės raiškos galimybes.

2. Ketverių–šešerių metų vaikų kūrybiškumo ugdymo tautodaile modelis, tiesioginį sąlytį su tautodailės vertybėmis ir kūrybinę eksperimentavimą skatinantys būdai yra efektyvūs kaupti tautodailinę patirtį bei atskleisti kūrybiškumą. Vaikai aktyviau pradeda domėtis tautodaile, labiau pastebi jos dirbinius, ypač puošybą.

3. Įgyta tautodailinė patirtis skatina grožio bei gėrio poreikį, tautodailės tradicijai artimą vaikų kūrybą. Dailės darbeliai praturtėja su mitologija susijusiomis idėjomis, atsiranda neįprastų jų amžiui samprotavimų.

4. Tikslingai tautodaile ugdyti vaikai dažniau nei pagal bendrąją ugdymo programą ugdyti jų bendraamžiai iš raštų, spalvos, formos, medžiagų, atlikimo technikos gali atpažinti tradicinius lietuviškus dirbinius. Tokia patirtis padeda rasti tautinio savitumo pajautos pradmenims.

5. Tautodailė atskleidžia vizualinei kūrybai naują, labai tinkamą „instrumentą“ – dekoravimo raštų elementus, kuriuos žaismingai ir gausiai vaikai naudoja vizualinėje kūryboje. Ornamentų, kompozicijų variacijos skatina vaikus įvairiai kombinuoti šių elementų derinius. Toks piešimas teikia vaikams kūrybos ir atradimų džiaugsmą, tampa būdu rengtis rašymui mokykloje.

LITERATŪRA

1. Dodge D. T., Colker L. J. *The Creative Curriculum for Early Childhood*. Third Edition. Washington, 1992.
2. Dzenuškaitė S. Mergaitės ugdymas krikščioniškoje šeimoje // *Lietuvos šeima*. Vilnius, 1994–1995. P. 199.
3. Gaižutis A. *Vaikystė ir grožis*. Kaunas, 1988.
4. Galaunė P. *Lietuvių liaudies menas*. Vilnius, 1988.
5. Gučienė G. Galimūmai panaudoti liaudies kūrybą auklėjamajam darbui darželyje // *Pedagogika ir psichologija*. VPI mokslo darbai. Vilnius, 1958. P. 109–139.
6. Kellogg R. *Analyzing children's art*. Palo Alto, Calif., Mayfield Publishing, 1969. P. 15–45.
7. Maceina A. *Tautinis auklėjimas*. Kaunas, 1991.
8. Monkevičienė O. Ikimokyklinio ugdymo technologijos, skatinančios vaikų aktyvumą, saviraišką ir kūrybą // *Švietimo reforma ir mokytojų rengimas*. VI tarptautinė mokslinė konferencija. Mokslo darbai. II dalis. Vilnius, 1997. P. 22–27.
9. Počiulpaitė A. Dabartinės liaudies dailės problemos. *Liaudies dailė* // *Lietuvos kultūros kongresas*. Vilnius, 1991. P. 194–198; 514–517; 650–655.
10. Prakurotienė A. *Kūrybingumo ugdymas lietuvių liaudies menu pradinėse klasėse*. Daktaro disertacija. Šiauliai, 2000.
11. Rimkus V. *Liaudies ir profesionaliosios skulptūros sąveika* // *Tautodailės metraštis*. Aukštaitija. Vilnius, 1999. P. 35–40.
12. Stankevičienė K. *Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas tautodaile*. Daktaro disertacija. Vilnius, 2001.
13. Vyšniauskaitė A. *Lietuvių etninė kultūra ir pastangos ją išsaugoti* // *Tautodailės metraštis*. Aukštaitija. Vilnius, 1999. P. 1–3.
14. Wolf D. & Gardner H. *Beyond playing or polishing: A development view of artistry* // *Arts and the schools*. New York: McGraw-Hill, 1980. P. 287–323.
15. Грибовская А. А. *Воспитание творческой активности у детей 4–7 лет средствами народного декоративного искусства*. Автореферат. Москва, 1988.
16. Калистру П. В. *Эстетическое воспитание детей шестого года жизни средствами молдавского народного декоративного–прикладного искусства*. Автореферат. Москва, 1989.

PRESCHOOL CHILDREN'S NATIONAL ART EXPERIENCE, ACCUMULATED BY DEVELOPING THEIR CREATIVITY THROUGH FOLK ART

Kristina Stankevičienė

Summary

The article reveals how the development of creativity of children from 4 to 6 years through folk art influences on the alternation of experience of folk art, on the enrichment of their world-view using accessible cultural values, over the rise of the sensual elements of national originality, over the maturing process of children for school. The article builds upon the theoretical and empirical researches of creativity development in preschool children through folk art, performed in 1996–2000.

A model has been created in order to develop the creativity of children from 4 to 6 years through folk art, the essence of which has been comprised of the augmentation of general educational programmes by folk art, of the synthesis of purposefully selected subject of folk art accessible for children and modern tech-

nologies fostering creativity, of children engagement in the activities that broaden their experience of folk art: visual creation, communication and verbal creative expression, creative games, exploring cognition and activities that are close to folk art.

The results of the research have shown the efficiency of the model to accumulate children's experience of folk art and to unfold their creativity. During one year of education their experience of folk art broadened almost twice. Children started showing interest in folk art more actively, became more observant towards the pieces of artwork, particularly towards the decoration. They could recognize the Lithuanian folk artwork from its patterns, colour, shape, material, technique of accomplishment. Children's pieces of art have become enriched by the ideas related to

mythology, they have started reasoning unusually for children of that age. The experience of that kind has motivated the need of Beauty and Good, children's creation being contiguous to folk art tradition, benefited the rise of sensational elements of national originality. Playfully and abundantly children have been

using the elements of decoration absorbed from folk art and easily modified them and created their own elements. Such drawing has been giving to children a delight in creation and discovery process simultaneously preparing them for development of writing skills at school.

Gauta 2002 08 15

Prijimta 2002 12 15